

PRACOVNÍ PORADA O DĚJINÁCH ČESKÉ A SLOVENSKÉ FILOSOFIE

Ve dnech 6.—8. června byla pořádána v Bratislavě porada pracovníků v oboru české a slovenské filosofie. Po liblické konferenci se tu opět sešli pracovníci, zabývající se jedním z úkolů státního plánu z oboru filosofie, aby zhodnotili dosavadní pracovní výsledky v plnění závěrů a usnesení liblické konference, a aby zároveň prodiskutovali plán další práce, stanovili její široké perspektivy i nejbližší úkoly.

Porada byla rozvržena na tři dni. První den byl věnován zhodnocení dosavadní práce od konce druhé světové války po současnost. Referáty přednesly s. prof. dr. Popelová-Otáhalová a s. dr. E. Várossová. Druhý den byl věnován praktickým úkolům, které před námi stojí v souvislosti se zpracováním syntetického díla *Dějiny české a slovenské filosofie* rozvrženým přibližně na 10 let. Referát k tomuto tématu přednesl dr. R. Kalivoda. Bohatá diskuse, které se zúčastnili nejen historici české a slovenské filosofie, ale i pracovníci z oboru estetiky, dějin soudobé buržoazní filosofie i dialektického a historického materialismu, přinesla řadu dalších podnětů pro teoretickou kritiku dosažených výsledků i pro další práci.

Vzhledem k tomu, že jedním z nejdůležitějších problémů, které před námi ještě stojí, je problém zpracování nejnovějších dějin české a slovenské buržoazní filosofie, byl 3. den věnován metodologickým otázkám zpracování této problematiky nejen v kontextu vývoje české a slovenské

filosofie, ale v souvislosti s obecnými metodologickými problémy dějin soudobé buržoazní filosofie vůbec. Referát k tomuto tématu přednesl dr. J. Bodnár.

Úvodem promluvil na poradě akademik Ladislav Szántó, který zdůraznil, že objektivní dialektika současného světového společenského procesu je ovladatelná jen pomocí adekvátního subjektivně dialektického způsobu myšlení a jednání. Proto komunistická strana neustále mobilizuje do boje proti metafyzické buržoazní filosofii a ideologii. Tento úkol byl dosud v Československu plněn nedostatečně pro malý počet vyškolených kádrů a hlavně vzhledem k působení ultralevého názoru, že dejiny filosofie jsou přežitkem a nemají aktuální význam. Soudruh akademik vyslovil potěšení nad kvantitativním růstem vědeckých pracovníků, který spolu s vědomím aktuální a praktické závažnosti dějin filosofie bude mít jistě za následek prohloubení účinnosti filosofické vědy, k němuž má některé předpoklady vytvořit i bratislavská porada.

Po té se ujala slova prof. Popelová-Otáhalová. Zhodnotila nejprve to, co jsme zdělili v oblasti dějin české filosofie z buržoazní epochy.

V další části se zabývala první etapou marxistického zpracování dějin české a slovenské filosofie od prvních počátků před druhou světovou válkou (Šverma, Konrád, Nejedlý) přes počáteční poválečné období až do vydání práce, která znamenala jistý

zlom v metodologickém přístupu k historii národní filosofie, do vydání Kosíkovy knihy o české radikální demokracii.

Pokud jde o filosoficko-teoretický charakter první etapy vývoje historiografie české filosofie, charakterisovala ho prof. Popelová několika hlavními rysy: 1. Neurčitě, velmi široké pojetí filosofie. 2. Zaměření na „pokrokové tradice“ a „pokrokový odkaz“, nadšená, někdy až nekritická oslava tohoto odkazu. 3. Z toho plynoucí pojmová neurčitost, nadnesenost stylu, hodnocení často spíše revolučně demokratické než marxistické. Prof. Popelová zdůraznila politický význam této etapy, skutečnost, že pomáhala dokazovat v duchu prací Z. Nejedlého, že komunismus není ničím cizím v našem národním vývoji, ale je naopak navázáním na naše nejlepší tradice a jejich dialektickým dovršením.

Přechod ke druhé etapě byl zahájen Kosíkovým dílem o radikálních demokratech. Toto dílo znamenalo novou etapu zejména svým promyšleným, odpovědným, soustavným hledáním metodického přístupu ke zkoumané látce, nesimplicitním, nejvyšší odpovědným postihováním vztahů mezi ekonomicko-společenskou základnou a ideologickou nadstavbou v celé složitosti jejího vývoje v širokých mezinárodních souvislostech s plným pochopením specifičnosti českých poměrů. Kosíková práce pak se stává metodologickým vzorem pro řadu mladých pracovníků.

Krystalizačním bodem druhé etapy byla, jak ukázala prof. Popelová, konference o dějinách české filosofie v Liblicích. Její příprava znamenala stmelení kolektivu pracovníků z různých pracovišť jako prvního pracovního kolektivu v oblasti marxistické filosofie u nás. Předností bylo i navázání úzkých styků s pracovníky ze Slovenska, kteří předstihli Čechy v tom, že již měli ukončeno celkové zpracování kapitol z dějin slovenské filosofie, v níž oproti pojetí předchozímu našli významné materialistické tradice. Velký význam liblické konference byl konečně i v tom, že se tu naše marxistická filosofie projevila

ve své tvůrčí samostatnosti. Prof. Popelová ocenila i další významný kolektivní podnik druhé etapy — přípravu antologie českého a slovenského filosofického myšlení, v níž se podařilo již úspěšně vystihnout celkovou vývojovou linii tohoto myšlení. Za největší přínos druhé etapy označila pak monografické práce, které dnes pokrývají téměř celou historickou plochu filosofického vývoje u nás.

Prof. Popelová sa zmínila o významné práci ediční, zejména o přípravě vydání epochálního díla J. A. Komenského *Consultatio catholica de emendatione rerum humanarum*. Zveřejnění tohoto díla přispěje nejen k osvětlení filosofického profilu Komenského, jenž se jasně objeví jako největší český filosof, ale budou odhaleny i zajímavé souvislosti mezi filosofií českou a filosofií světovou, i nové souvislosti v samém vývoji českého myšlení. Za další záslužný ediční podnik označila prof. Popelová vydávání díla Augustina Smetany, chystané vydání českého překladu Bolzanových *Paradoxů nekonečna* a vydání děl Fučíka, Urxe, Krejčího, Konráda, Z. Nejedlého, B. Václavka, které velmi přispělo k osvětlení české marxistické filosofie mezi dvěma válkami. Významné proniknutí informací o slavném úseku dějin českého revolučního myšlení do zahraničí bude znamenat také výbor z ideologických spisů husitského hnutí, který vyjde v NDR a byl uspořádán R. Kalivodou.

Poté prof. Popelová shrnula teoreticko-metodologické výsledky práce a zdůraznila zejména snahu vyřešit v konkrétních aspektech problém předmětu národní filosofie.

Závěrem zdůraznila, že i když hlavním úkolem budoucí syntetické práce jsou dějiny české a slovenské filosofie, dílo ve svém celku podá jistě i základní rysy filosofie dějin českého a slovenského národa, což bude jistě významným přínosem jak pro historiografii, tak pro literární historii, neboť v těchto oborech není ještě zdaleka využito všech možností, obsažených v marxisticko-leninské metodě a často je jí používáno jen jako jakéhosi jednostranného

nástroje, monotonizujícího polyfonii našeho dějinného kulturního procesu. Prof. Popelová ukázala dále i na ideologický a politický význam marxistického zpracování dějin české a slovenské filosofie v boji proti současné tendenční buržoazní interpretaci, či lépe dezinterpretaci slovanských kultur na Západě. Poukázala na to, jak velký význam by měl překlad této práce do některého západního jazyka, který by mohl být protiváhou zkreslujících tendenčních zpracování. — Avšak i doma dějiny české a slovenské filosofie pomohou istě prohloubit marxistický pohled na náš kulturní vývoj a přispějí k vytváření morální a politické jednoty národa.

Druhý referát na prvním zasedání porady přednesla dr. E. Várossová. Tento referát bude otištěn v celém rozsahu, proto se jím nebudeme zde zabývat, ale soustředíme se na nejzávažnější myšlenky bohaté diskuse, která se k referátům rozvinula.

S. Cetl doplnil v diskusi oba referáty informací o stavu práce na brněnské universitě. Brněnské pracoviště se systematicky zabývá zejména prací na dějinách české filosofie konce 19. a počátku 20. století a připravilo k tomuto tématu již několik monografických prací. Zároveň s. Cetl upozornil i na obtíže, s nimiž je spojeno zpracování novější a nejnovější buržoazní filosofie, zvláště její pozitivistické linie.

J. Zumr se při hodnocení dosavadní práce na dějinách české filosofie zabýval historickými podmínkami první etapy (podle dělení prof. Popelové). Poukázal na určitou zákonitost podobných etap v období bezprostředně porevolučních, kdy absolutním kritériem všech společenských hodnot (tedy i filosofických), se stávají hodnoty ideologické a zvláště politické. V této době filosofie obvykle ztrácí svou specifickou a její funkce i hodnota se redukuje na funkci a hodnotu politiky. Tento stav je provázen symplifikací metodických postupů filosofie: operuje se několika mechanicky pojatými antitezami (progres — reakce, lid — vykořisťovatelé atd.), které

se uplatňují ahistoricky. Historická nutnost této etapy není fatální a zcela zbytečné jsou její recidivy. U nás se prakticky začala překonávat od roku 1953 a rozhodující úlohu tu sehrálo vydání Kosíkovy knihy o české radikální demokracii. Nicméně ještě dnes se objevují práce, které svou metodologickou výzbrojí patří do této etapy (Formánkovy a Procházkovy práce o Havlíčkovi, Máchovy studie o Němcové). Druhá vyšší etapa nenavazuje také na tuto první, ale orientuje se metodologicky na práci marxistických průkopníků z předválečné doby (Konrád, Urx, Václavěk).

Soudr. Pešková upozornila na to, že klást otázku nutnosti či zbytečnosti „první etapy“ je problematické. Tato etapa ve vývoji zpracování dějin české filosofie byla skutečná a vyplývala z určitých objektivně daných společenských souvislostí a z nich plynoucích potřeb a zájmů. Vědecký přínos této etapy je jistě malý, ale je otázkou, zda bylo možno bezprostředně navázat na odkaz K. Konráda a ostatních. Vždyť tento odkaz byl spjat s hlubokým pochopením obecné dialektikomaterialistické metody a Marxovy teorie abstrakce. Aplikovat jednotlivé závěry bez proniknutí k jádru metody bylo prostě nemožné.

Kosík a Kalivoda, autoři prací, jimiž je charakterizován přechod od jedné etapy k druhé, učinili úspěšný pokus užít klasické Marxovy metody, kterou dokonale zvládli, v praxi na dosud nezpracovaný historický materiál. Tím nejen pronikli k podstatným zákonitostem určitého období ve vývoji české filosofie a v mnoha ohledech i českých dějin, ale přispěli zároveň samostatným způsobem k praktickému ověření této metody.

Také soudr. Černý zdůraznil úspěchy české a slovenské filosofie, skutečnost, že byla vyjasněna nejzávažnější metodologická kritéria, např. vztah dějin filosofie k celku marxistické filosofie vůbec, vztah tzv. širšího a užšího pojetí předmětu národní filosofie, dialektika vztahu naší a evropské filosofie atd. do té míry, že po zpracování několika málo zbývajících vět-

ších okruhů bude možné přistoupit nejen k syntetickému vydání dějin české a slovenské filosofie, ale že bude možné projevít i jistou iniciativu v rámci socialistických zemí vůbec. Zvláštní váhu s. Černý položil na zpracování vývoje marxistické filosofie, na jeho ohromný ideologický dosah nejen pro řešení některých závažných otázek uvnitř marxistické filosofie, ale i např. v boji proti velké souhrnné práci Lobkowitzové, která vyšla v NSR a je psána z bojovně antimarxistických pozic.

S. L. Nový se zabýval nevhodností termínu „široké“ a „úzké“ pojetí dějin české filosofie. Ukázal, že termín „úzké“ pojetí příliš vzbuzuje dojem, že se filosofie odtrhuje od společenského vývoje kultury a politiky. To však není pravda. V tzv. „širokém“ pojetí se ztrácel specifický charakter filosofie a část ideologických jevů byla z filosofického zkoumání vyloučena. Tzv. „úzké“ pojetí je zase široké v tom smyslu, že pomocí specificky filosofických prostředků provádí široký komplexní záběr. Rozdíl je tedy hlavně ve stupni, v hloubce filosofického zpracování, které v našem dnešním pojetí má vysloveně politický charakter, a to na mnohem vyšší úrovni přiměřeně současným nárokům a potřebám.

Druhý den jednání byl zahájen referátem s. dr. R. Kalivody k některým otázkám další práce na dějinách české a slovenské filosofie. S. Kalivoda shrnul dosud nezpracované problémy a úseky a poukázal na praktické úkoly, které na nejbližších 5 let před námi stojí. Nejprve se zabýval nezpracovanými úseky a některými problémy staršího a novějšího období. Hlavní pozornost věnoval pak nejnovějšímu období ve vývoji buržoazní filosofie. Poukázal na to, že toto období dosud není zpracováno v podstatě vůbec (s výjimkou Masaryka). Základním přípravným krokem k jeho zpracování bude II. díl antologie z dějin československé filosofie.

V druhé části svého referátu se s. Kalivoda zabýval teoreticko-metodologickými problémy a některými obecnými otázkami

ve vývoji české filosofie. Především se zastavil u problému předmětu. Přesto, že v této oblasti bylo už mnoho vyjasněno, bude třeba i nadále věnovat pozornost některým aspektům této otázky. (Např. otázka tzv. širšího a užšího pojetí souvisí i s otázkou zařazení dějin české estetiky, logiky, sociologie apod. do dějin naší filosofie. Nejde jen o to, že tyto filosofické disciplíny patří do dějin filosofie, ale zejména o metodu zpracování této tematiky.) Podobně bude třeba dále zpracovávat otázku vztahu filosofie — ideologie — světový názor ve vývoji české a slovenské filosofie.

Druhý okruh problémů označil s. Kalivoda jako otázku „filosofie člověka“ a „filosofie přírody“ ve vývoji české a slovenské filosofie.

Konečně třetí okruh obecných problémů se dotýká po různých stránkách vztahu vývoje české a slovenské filosofie k vývoji filosofie evropské a světové. S. Kalivoda naznačil i v tomto ohledu řadu konkrétních tematických celků, které by bylo třeba v této souvislosti zpracovat.

Vedle podnětů, týkajících se dosud nezpracovaných „bílých míst“ v historiografii české a slovenské filosofie a vedle vytýčení hlavních teoreticko-metodologických a obecných problémů nadhodil s. Kalivoda otázku edic a vůbec úkolů v edici filosofických textů. Zvláštní pozornost byla v referátu s. Kalivody věnována úkolům na bibliografickém zpracování dějin československé filosofie. V závěru svého referátu zabýval se pak s. Kalivoda problematikou syntetického zpracování dějin československé filosofie. Hovořil nejprve o celkové koncepci díla, pak o otázce kádrového zajištění dosud nezpracovaných problémů a úseků a nakonec podal nástin věcného a časového plánu.

Diskuse, která následovala po referátu s. Kalivody, se vztahovala jak k referátu s. Várossové, přednesenému již předchozího dne, tak k referátu Kalivodově. Uvádíme z ní nejzajímavější příspěvky.

Obecnou metodologickou problematikou

se zabýval s. Kopčok, který ukázal, že jednou z hlavních podmínek vysoké úrovně připravovaných dějin české a slovenské filosofie, významu dějin filosofie, je správné chápání smyslu práce na dějinách filosofie, významu dějin filosofie v kontextu naší kultury, neboť chápání smyslu naší práce určuje do značné míry i její metody. Ukázal na velkou bezprostředně politickou funkci našich dějin filosofie, na jejich velký význam v třídním boji a v ideologickém životě. Zároveň však zdůraznil, že dějiny filosofie nelze pokládat za zásobu idejí, do níž by se mělo sahat při vytváření politických a ideologických koncepcí. Dějiny filosofie je třeba chápat jako celostní dialektický proces zrodu dialektického materialismu, přípravy nejvyššího stupně ve vývoji filosofického myšlení lidstva, jako objektivní a rozporný proces, který je třeba zkoumat. Jen takový přístup k dějinám filosofie umožní poznat mnohostrannou funkci i tzv. pokrokových a reakčních směrů v dějinách myšlení. Jen zkoumání dějin filosofie z těchto pozic má vědecký význam v pravém slova smyslu, neboť se stane v jistém smyslu totožným s rozvíjením kategorií marxistické filosofie, stane se momentem aktuální práce na rozvoji marxistické filosofie vůbec. S. Kopčok připomenul, že právě takového zkoumání dějin filosofie se dožadoval Lenin ve své poznámce k Lassalově knize o Herakleitovi.

K perspektivním úlohám vyslovil několik významných připomínek s. Dubský. Domnívá se, že pro další zpracování české filosofie je nevyhnutelné vyrovnat se především s filosofií Bernarda Bolzana. Upozornil na to, že Bolzano je jedním z našich největších znalců Hegelovy filosofie na počátku 30. let minulého století, Hegelově dialektice věnoval pozornost ve všech svých filosofických spisech. Dále s. Dubský nadhodil otázku filosofie Ladislava Klímy. Ukázal, že v jeho pozůstatosti lze vedle přehnaného solipsistického postoje nalézt řadu pozoruhodných myšlenek, pro něž nepochybně náleží k nejzají-

mavějším myslitelům počátku našeho století nejen v českých zemích, ale přesahuje až do celoevropského měřítka. V třetí poznámce s. Dubský upozornil na problém německé filosofie, přírodovědy a sociologie 19. a 20. století v Čechách (Mach, Einstein, Marty, Carnap, Weber, kteří působili na německé universitě v Praze; po nástupu Hitlera se dostali do Prahy i někteří z německých antifašistů — Utitz a Landgrebe). Bylo by záhodno prozkoumat i vliv těchto filosofů na české myšlení a skutečné souvislosti, které tu jsou.

Soudr. Černý nadhodil otázku, že zatím, co dříve (např. u Masaryka) byla věnována u nás ohromná pozornost Herderovi, dnes tuto postavu a její vztah k nám poněkud opomíjeme, ač i pro filosofickou kritiku T. G. Masaryka by to nebyla bez užitku. Navíc u Herdera, podobně jako u Kanta, Schellinga, Okena je možné krásně sledovat zápas o zachycení dialektiky. S. Černý se zabýval i vztahem předhegelovské filosofie k dějinám slovenské obrozenecké a osvícenské filosofie. Skutečnost, že období slovenského obrození je poměrně nejlépe zpracováno, dokazuje nepřímo vysokou aktuálnost a ideologickou závažnost práce na dějinách obrozenecké slovenské filosofie. S. Černý se domnívá, že v době, kdy se jednalo o konstituování slovenského národa, zrodili se i problémy, jež i dnes a po válce museli nejlépe zaujmout slovenskou marxistickou filosofii, a jež teprve marxistická teorie mohla beze zbytku nejlépeji rozhodnout.

Některým nanejvýš aktuálním problémům metodologickým, zejména pokud jde o zpracování dějin české buržoazní filosofie mezi dvěma válkami, se věnoval s. Nový. Na příkladu Masaryka upozornil na tzv. „subjektivistický“ přístup, kdy dílo filosofa bylo pojato jako dílo, které je zcela uvědoměle budováno (viz masarykovská literatura, podle níž byl Masaryk „filosofem humanitář a demokracie“ — tedy tím, čím chtěl být) a na „objektivistický přístup“, který vycházel z určitých hotových poznatků o vědecké marxistické filosofii,

o filosofii buržoazní a o dané historické etapě. Rozbor se podnikal bez ohledu na to, o co filosof usiloval a jaké problémy si kladl. Jeho dílo bylo chápáno jako ilustrace objektivně historického procesu, objektivního významu tohoto filosofa. Na jeho názory se kladlo hotové měřítko z vnějška. Na tom byla pak založena schematická kritika např. Masarykovy ideologie. S. Nový zdůraznil důležitost orientovat se na vnitřní logiku filosofova díla, vycházející z toho, jaké otázky si filosof klade a proč si je klade, jak jsou jeho řešení spolu vnitřně spjata. Rozbor vnitřní logiky umožňuje nám spojit subjektivní a objektivní. Odhaluje nám subjektivní snahy a subjektivně vyjádřené třídní postoje filosofa. Zároveň však vnitřní logika jeho filosofie není jen uvědoměným aktem, filosof ji zcela nekontroluje. Ve vnitřní logice jeho názorů se reprodukuje objektivní a obecný pohyb ve vývoji ideologie i společnosti, tříd apod. A o to nám přece v marxistické analýze filosofie jde: vyložit přeměnu objektivního v subjektivní a naopak najít k příslušné filosofii její objektivní základy a význam.

Na závěr diskuse hovořili o otázkách estetiky v dějinách české filosofie s. K. Chvatík a s. O. Sus. S. Chvatík rozvedl názor, že dějiny estetiky jsou ve svých podstatných, teoretických momentech součástí dějin filosofie a úspěšnost jejich rozvíjení závisí do značné míry na pochopení filosofičnosti jejich problematiky. I v opačném směru platí, že obraz díla řady významných filosofů by zůstal nutně kusý a neúplný bez zhodnocení jejich estetiky a že některé filosofické směry a postavy rozvinuly svou tvořivost právě na poli estetiky (český herbartismus). Přitom zasahuje estetika do dějin filosofie řešením základních metodologických, estetických, gnoseologických a ontologických otázek, nikoliv však tam, kde je pouze odrazem dobového vkusu a uměleckých polemik. S. Chvatík poukázal na to, že česká estetika u Palackého, Durdíka a Tyrše ještě v podstatě dohání a popula-

rizuje světovou estetiku. Ale od Hostinského, Zicha, Nejedlého a Šaldy má naše estetika evropskou úroveň. Je proto vítaný návrh, aby se dějiny novodobé české estetiky od Hostinského pojaly jako organická součást do plánu zpracování syntetických dějin české filosofie. Zmínil se dále o dosavadním zpracování uvedené tematiky a shrnul pak problematiku dějin české estetiky, pokud má význam pro dějiny naší filosofie, do tří okruhů: 1. Česká herbartovská estetika v čele s O. Hostinským, dosahující v díle Z. Nejedlého až marxismu; 2. Česká iracionalistická estetika a umělecká kritika v čele s F. X. Šaldou, zahrnující O. Fischera a jiné psychologicky orientované autory; 3. Česká marxistická estetika v čele s B. Václavkem a K. Konrádem a estetika krizového období v čele se strukturalistickou estetikou J. Mukařovského a postavami jako E. Utitz, M. Dvořák aj. Dále se zabýval úvahami o současném stavu bádání na jednotlivých úsecích.

Významem teorie estetiky pro vývoj filosofie zabýval se také s. O. Sus. Vyzdvihl potřebu kritické analýzy dosavadní práce na tomto poli a formuloval řadu podnětů pro řešení otázky vztahu estetiky a některých jiných forem společenského vědomí.

Pracovní závěry

Účastníci porady zhodnotili uplynulých 10 let práce na dějinách české a slovenské filosofie, shrnuli pozitivní výsledky a úspěchy a vytýčili si nové úkoly.

Úkolem nové etapy je především na základě již vyjasněných nejzávažnějších metodologických kritérií přistoupit k zaplnění mezer a ke zpracování úseků, jimž dosud nemohla být věnována pozornost. Pracovníci porady došli k závěru, že tento úkol by bylo možno splnit přibližně do pěti let. Tím budou zajištěny předpoklady pro přechod k další etapě, v níž by přibližně do dalších pěti let byly vypracov-

vány velké syntetické dějiny české a slovenské filosofie.

Na základě podnětů a návrhů, které přednesli s. Kalivoda a s. Várossová ve svých referátech, a které byly dále doplněny v diskusi, byl proto zformulován závazný plán dalšího výzkumu dějin české a slovenské filosofie. Byly stanoveny tematické okruhy dosud nezpracovaných nebo neúplně zpracovaných oblastí a určení koordinátoři, zodpovědlni za realizaci výzkumu na jednotlivých úsecích.

Všem koordinátorům bylo uloženo, aby nejpozději do konce roku připravili podrobné tematické rozpracování svých oblastí, a aby podali návrh na kádrové zajištění práce.

V souvislosti s prací na vytýčených úkolech bylo doporučeno připravit diskuse o teoreticko-metodologických a obecných otázkách, které byly uvedeny v referátě s. Kalivody a s. Várossové, aby byla zaručena vysoká teoreticko-metodologická úroveň budoucích syntetických dějin.

Na základě zhodnocení minulé práce a na základě zformulování budoucích úkolů byla na poradě přijata tato usnesení:

1. Tematické okruhy a jména koordinátorů, zodpovídajících za přípravu plánu práce a jeho realizaci:

1. Období od husitství po Chelčického
R. Kalivoda

2. Období od Chelčického po Komen-
ského

J. Popelová - Otáhalová

3. Protireformace (katolická filosofie
v Čechách) M. Machovec

4. Bolzano J. Patočka

5. Obrození a hegelianismus (nezpracované problémy)

I. Michňáková

6. Pozitivismus J. Cetyl, Kosek

7. Masaryk a myšlenkové tendence
z Masaryka vycházející (nezpracované problémy)

L. Nový

9. Novothomismus v Čechách

R. Kalivoda

10. Tendence „moderního racionalismu“, vliv fenomenologie, neorealismu, novopozitivismu v Čechách, duchovně-ný směr, strukturalismus, pronikání dialektiky do české filosofie v období předmarxistickém.

J. Zumr

11. Filosofická problematika české a slovenské kultury a estetiky

K. Chvatík, O. Sus

12. Filosofie českých dějin (filosofický profil české historiografie v 19. a 20. století), Nejedlý (jeho předmarxistické období)

M. Tlustá

13. Sociologie, filosofie státu a práva, společenské teorie

J. Pešková

14. Marxistická filosofie v Čechách (nezpracované problémy)

J. Strohs

15. Cizí filosofie na našem území

I. Dubský

1. Středověká filosofie na Slovensku

2. Filosofické myšlení v období humanismu a baroka

3. Filosofie na trnavské a košické univerzitě

Münz

4. Doznívání obrozeneckého myšlení v období deprese a myšlenková aktivita matičných let

5. Zpracování přírodovědeckého myšlení v 19. století

Várossová

6. Ohlasy pozitivismu, buržoazní sociologie a některých koncepcí této doby (tolstoismus) na Slovensku na přelomu století

Bodnár, Kocka

7. Buržoazní filosofické směry na Slovensku v období I. ČSR

Bodnár, Kocka

8. Počátky marxismu na Slovensku, jeho rozvoj do r. 1917 a po Říjnové revoluci

9. Období zostřených ideologických a filosofických zápasů od sklonku I. republiky do vítězství marxismu na Slovensku

Kopček, Uher

Všichni pracovníci v oboru filosofie, kteří na některém z uvedených témat pracují nebo hodlají pracovat, mohou se kdykoliv přihlásit ve Filosofickém ústavu

ČSAV nebo SAV ke spolupráci a navázat prostřednictvím těchto ústavů styk s příslušným koordinátorem.

2. Pro bibliografické zpracování české a slovenské filosofické práce, které bude tvořit jeden svazek syntetických dějin filosofie, doporučuje se organizovat práci

a) v bibliografických střediskách při Filosofickém ústavu ČSAV a SAV, které mají být v neustálém styku s koordinátory pro jednotlivá období;

b) prostřednictvím samotných pracovníků, kteří mohou zpracováním bibliografie svých dílčích témat vydatně přispět k celkové bibliografii;

c) prostřednictvím posluchačů filosofických fakult a kateder filosofie. V této souvislosti se doporučuje oběma oddělením, aby se obrátila písemně na příslušná místa se žádostí o zapojení posluchačů v době jejich odborné praxe do této práce.

3. Ve věci edice starších pramenů je třeba podporovat vydání sebraných spisů Husových, Komenského Consultatio, dále Bolzanovy a Sabinovy spisy, další svazek Friče, práce Hostinského apod. Konkrétní přípravou plánu edice se pověřuje oddělení dějin filosofie FÚ ČSAV. Zároveň se doporučuje oddělení dějin filosofie FÚ SAV uvažovat o možnostech edice pramenů.

4. Do dvou let připravit a uskutečnit v Brně konferenci o vývoji české a slovenské filosofie ve 20. století (přizvat na tuto konferenci pracovníky z ostatních vědních oborů, příp. i některé účastníky ze zahraničí). U příležitosti brněnské konference uspořádat i další pracovní porady. Pracovní porady pořádat v dalším desetiletí pravidelně, nejméně jednou za dva roky.

J. Pešková

O VÝZNAME SLOVENSKÉHO NÁRODNÉHO POVSTANIA V SLOVENSKOM UMENÍ

Na túto tému v rámci podujatí k XII. sjazdu KSČ usporiadalo Vedecké kolégium pre vedy o umení SAV v júni 1962 vedeckú konferenciu. Slovenské národné povstanie, ktoré pod vedením komunistickej strany prevatne zapôsobilo na ďalší politický a kultúrny vývin u nás, nepodrobilo sa doteraz všestrannému zhodnoteniu. Najmä nie v oblasti literatúry a umenia, pre ktoré nebolo len ideovým základom, ale je stále mocným inšpiračným zdrojom novej tvorby a jej socialistickej orientácie. Pred umenovedcami teda vystupuje táto úloha ako naliehavý komplexný problém, ktorý určoval aj ciele konferencie: zhodnotiť historický význam Povstania pre vývin slovenského socialistickeho umenia, porovnať výsledky tvorby s tematikou SNP v jednotlivých druhoch umenia a ich roz-

borom prispieť k riešeniu aktuálnych problémov súčasnej literatúry a umenia.

Opodstatnenosť konferencie sa plne potvrdila. Vzbudila oprávnený záujem umeleckých a kultúrnych pracovníkov. Je záčiatkom dobre organizovanej a koordinovanej práce na umenovedných pracoviskách SAV práve o problematike SNP, ktoré má pre nás tak mnohoznačný a ďalekosiahly význam. Slovenské národné povstanie tvorí historický predel v našich novodobých dejinách. Vyúsťujú v ňom najpokrokovejšie tradície slovenského národa, ním sa začal definitívny koniec kapitalistickej éry u nás a bolo východiskom nového usporiadania spoločnosti, odkrylo horizont jej socialistickej a komunistickej budúcnosti. Povstanie zostane natrvalo jedným z hlavných pilierov našej národnej